

УДК 65.032

КУДЛАЙ В.С.

Київський національний університет технологій та дизайну
**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ**

Мета. Розробити методiku проведення аналізу системи управління підприємствами побутового обслуговування, визначити їх послідовність суть та значимість.

Методика. Використаний метод класифікації та логіко-теоретичного узагальнення при розробці етапів проведення аналізу системи управління, метод синтезу та аналізу, метод морфологічного аналізу при визначенні послідовності етапів процесу аналізу системи управління підприємствами побутового обслуговування.

Результати. У ході дослідження розроблено методiku проведення аналізу системи управління підприємством побутового обслуговування, оцінено їх вагомість та необхідність в діяльності компанії.

Наукова новизна. Розроблено схему проведення аналізу системи управління підприємством побутового обслуговування, виявлено ключові етапи та вставлено взаємозалежність зв'язків елементів. Обґрунтовано значимість етапів для компанії.

Практична значимість. В результаті проведеного дослідження представлено схематичну інтерпретацію процесу аналізу системи управління підприємством побутового обслуговування.

Ключові слова: система управління, аналіз, управління підприємством побутового обслуговування, етапи проведення аналізу.

Вступ. Дослідження тенденцій розвитку підприємств побутового обслуговування і особливостей формування організаційних структур управління дає можливість зробити висновок про те, що нині бракує єдиної методики аналізу системи управління підприємством в умовах ринку, яка могла б слугувати основою проекту необхідних організаційних змін або основою проектування нової організаційної структури. Необхідність прийняття стратегічно ефективних рішень, які максимально сприяють адаптації підприємств до зовнішнього середовища, формування на їх основі тактичних завдань, вимагає розгляду як об'єкта аналізу не лише результатів роботи, а й перспективи розвитку, обґрунтування цілей, стратегій їх досягнення.

Багато вітчизняних та зарубіжних авторів досліджували питання аналізу, формування та реорганізації організаційної структури підприємства, її місце і роль у розвитку економічної системи, а саме О.М. Азарян, Б.М. Герасимов, Ф. Котлер, П. Друкер, Б.З. Мільнер, І.І. Корольков, С.І. Бай, М.П. Войнаренко, М.М. Мартиненко, О.І. Гарафонова. Процеси становлення і розвитку підприємств побутового обслуговування аналізували такі науковці, як: Е.А. Громов, Г.А. Аванесова, Е.Н. Жильцов, І.А. Ігнат'єва, Л.П. Хмелевська, З.С. Варналій, В.Я. Горфінкель, В.К. Черняк, М.Г. Чумаченко.

Аналіз існуючих наукових доробків і проведені власні дослідження дають можливість приєднатися до думки, що ефективність системи управління підприємством залежить від відповідності її трьом складовим: системі цілей підприємства, прийнятим

стратегіям та механізму розподілу мінімальних, але необхідних ресурсів. У цьому сенсі аналіз організаційної структури управління має перспективний характер і є найважливішим інформаційно-утворюючим аспектом системи загалом. Оскільки усі три взаємозалежні складові мають стратегічний характер, то справедливим буде висновок, що саме від якості стратегічного аналізу, в кінцевому рахунку, залежить проектування адекватної зовнішнім умовам організаційної структури управління.

Постановка завдання. Аналіз організаційної структури управління підприємства побутового обслуговування має на меті донести до керівництва підприємства інформацію про слабкі загрозливі моменти в діяльності підприємства запропонувати шляхи зміцнення існуючих слабких сторін. З цієї точки зору основними цілями даного наукового дослідження є:

- обґрунтувати етапи та фактори, що складають процес аналізу організаційної структури управління;
- сформулювати послідовність етапів процесу аналізу організаційної структури управління
- визначити значимість кожного етапу процесу аналізу організаційної структури управління.

Результати дослідження. Аналіз існуючих наукових доробків і проведені власні дослідження дають можливість приєднатися до думки, що ефективність системи управління підприємством залежить від відповідності її трьом складовим: системі цілей підприємства, прийнятими стратегіям та механізму розподілу мінімальних, але необхідних ресурсів. У цьому сенсі аналіз організаційної структури управління має перспективний характер і є найважливішим інформаційно-утворюючим аспектом системи загалом. Оскільки усі три взаємозалежні складові мають стратегічний характер, то справедливим буде висновок, що саме від якості стратегічного аналізу, в кінцевому рахунку, залежить проектування адекватної зовнішнім умовам організаційної структури управління.

Це дає можливість приєднатися до висновків вчених про дві основні особливості аналізу в сучасних умовах: перспективний характер аналітичної роботи та функціональну спрямованість аналізу [1, с.6].

Функціональна спрямованість аналізу передбачає його органічний взаємозв'язок з реалізацією функцій управління, допомагає визначити роль окремих ланок та його відносини при досягненні мети організації, що перетворює його на основу технології управління. Якісний прогноз щодо можливих напрямів розвитку підприємства робиться на основі сканування, моніторингу та прогнозування, що вимагає спеціального інформаційно-аналітичного, правового, організаційного та технічного забезпечення. Це так звана система підтримки стратегічного рішення [2, с.207]. Сукупність зовнішніх стосовно організації прогнозних факторів, істотних для мети прогнозу називаються прогнозним фоном. Аналіз прогнозного фону та потенціалу підприємства є суттю прогностичного аналізу, результатом якого є визначення напрямів розвитку, забезпеченого потенціалом, на який може опиратися підприємство, конкуруючи при досягненні своїх цілей.

Проведені дослідження та узагальнення дозволили виділити 11 етапів аналізу системи управління підприємством побутового обслуговування (рис..1).

Рис. 3.1. Послідовність проведення аналізу системи управління підприємства побутового обслуговування

Мета першого етапу – аналіз організаційно-регламентаційного забезпечення системи менеджменту – це оцінювання рівня організаційно-регламентаційного забезпечення, ступеня його відповідності теорії і практики менеджменту, ступеня впливу на постановку регулярного менеджменту.

Завдяки результатам апробації методичних засад аналізу систем управління на підприємствах побутового обслуговування можна зробити такі висновки. На вітчизняних підприємствах Положення про організаційну структуру – документ надзвичайно рідкісний. Брак основних організаційно-регламентованих документів не дає змоги побудувати ефективну систему контролю за діяльністю апарату управління і створює великі труднощі в разі виявлення дефектів організаційної структури управління.

Мета другого етапу – аналіз цілісності об'єкта управління – це оцінювання ступеня взаємозв'язку і взаємозумовленості відділів підприємства побутового обслуговування, які забезпечують їх взаємодію у досягненні мети системи, формуванні інформації про доцільність виділення цільових економічних об'єктів.

Система показників у вигляді «дерева показників ефективності системи управління підприємством» у формалізованому вигляді відображає всі основні підсистеми і зв'язки функціонування та розвитку підприємства, тобто його концептуальну модель. Такий підхід значно спрощує ітеративний процес зіставлення концептуальної моделі з її фактичним станом, що робить її практичнішою. Показники, які згруповано за блокам і рівнями, дають системне уявлення про об'єкт, створюючи інформаційну модель дійсного і майбутнього стану підприємства.

Мета третього етапу – аналіз ефективності системи цілевстановлення – це оцінювання прогнозних можливостей системи управління, що характеризується її здатністю через свої організаційні структури формувати комплекс реальних цілей та завдань, які можуть бути забезпечені потенціалом організації.

Мета четвертого етапу – аналіз зовнішньої ефективності організації (аналіз ступеня використання організацією зовнішніх можливостей) – це оцінювання ступеня використання системою управління можливостей зовнішнього середовища, врахування загроз, виявлення причин неузгодженості результату і мети у виявлених на другому етапі проблемних зонах, ступеня відповідності організаційної структури управління всієї сукупності умов її функціонування в зовнішньому середовищі.

Мета п'ятого етапу – аналіз внутрішньої ефективності організації (аналіз ступеня використання організацією її внутрішніх можливостей, які характеризують потенціал організації) – це оцінювання здатності системи управління підприємством забезпечити досягнення поставлених цілей при мінімальних і необхідних витратах.

Мета аналізу шостого етапу – аналіз відповідності організаційної структури управління виробничій структурі – це оцінювання відповідності двох основних підсистем одна одній, формування інформації для розробки заходів щодо забезпечення економічного, технологічного, соціально-психологічного та організаційного характеру відповідно.

Мета аналізу сьомого етапу – виявлення ступеня раціональності розподілу завдань, прав і відповідальності між різними структурними ланками – це оцінювання ступеня надійності (працездатності) оргструктури управління, яка характеризується ступенем раціональності горизонтальної та вертикальної структуризації цілісної системи на елементи.

Мета аналізу восьмого етапу – виявлення дефектів структури зв'язків (відсутність зв'язків, обрив, нераціональність зв'язку) і способів їх реалізації – є оцінювання ступеня надійності (працездатності) організаційної структури управління, яка характеризується ступенем раціональності структури відносин між елементами (взаємозв'язок і взаємодія), яка визначає здатність оргструктур управління імпортувати, передавати та експортувати інформацію у відповідності сформованої системи зв'язків, їх взаєморозташування у просторі і у часі.

Мета аналізу дев'ятого етапу – аналіз якості реалізації функцій і витрат на їх виконання – це формування інформації про витрати на управління з урахуванням ступеня участі кожного підрозділу (елементу) в досягненні мети організації для оптимізації витрат на виконання функцій.

Мета аналізу десятого етапу – визначення інтегрального показника « $K_{\text{еф}}$ » (нульовий рівень показників), комплексних « $K_{\text{ос}}$ » і « $K_{\text{ом}}$ » (перший рівень), узагальнювальних « $K_{\text{сс}}$ », « $K_{\text{св}}$ », « $K_{\text{дц}}$ », « $K_{\text{му}}$ » і порівняння їх з відповідними показниками «Дерева показників ефективності системи управління підприємством» – це виявлення ступеня і причин невідповідності показників, визначення ступеня впливу виявлених відхилень на досягнення мети системи. Як метод аналізу обрано факторний аналіз, експертний метод.

Мета аналізу одинадцятого етапу – коригування показників концептуальної моделі у вигляді «Дерева показників ефективності системи управління підприємством»,

розробка заходів щодо підвищення ефективності системи управління підприємством – це вдосконалення організаційної структури управління, яке приведе до підвищення ефективності організаційної структури управління.

Висновки. Контроль показників «Дерева показників ефективності системи управління підприємством» дає змогу виявити факти критичної неузгодженості між заданими і розрахунковими їх значеннями. Тоді в контексті цього дослідження під проблемою розуміється критична неузгодженість між реальним та бажаним станом системи, коли виникає загроза реалізації поставлених цілей. Діагностика проблеми передбачає виявлення причин її виникнення, визначення величини неузгодженості показників унаслідок впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Дослідження діяльності підприємств підтверджує необхідність змін в організаційних структурах. Це пов'язано з тим, що підприємства перебувають на етапі розвитку, що потребує змін. Сприйняття таких змін може бути негативним, якщо цілі організаційної перебудови не будуть зрозумілими співробітникам підприємств. Така перебудова у кращому разі призводить до соціальної апатії, у гіршому – до опору організаційним змінам, але ніколи до бажаного результату. Організаційні зміни, як правило, базувалися не на функціях, а на особистостях і не супроводжувалися чіткою регламентацією, що не могло забезпечити структурі гомеостатичності.

Список використаної літератури

1. Формування потенціалу соціально-економічних змін та організаційних змін: монографія / за заг. ред. д.е.н. І.А. Ігнатської, д.е.н. В.В. Микитенко – К.: РВПС України НАН України і КНУТД МОН України, Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2010. – 694 с.
2. Семь нот менеджмента. - М.: ЗАО "Журнал Эксперт", 2001. – 656 с.
3. Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі / О.В. Данчева, Ю.М. Швалб – К.: Лібра, 1999. – 270 с.
4. Назарова Г.В. Організаційні структури управління корпораціями / Г.В. Назарова – Харків: Вид. ХДЕУ, 2004. – 408 с.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

КУДЛАЙ В.С.

Київський національний університет технологій і дизайну

Цель. Разработать методику проведения анализа системы управления предприятием бытового обслуживания, определить их последовательность суть и значимость.

Методика. Исползован метод классификации и логико-теоретического обобщения при разработке этапов проведения анализа системы управления, метод синтеза и анализа, метод морфологического анализа при определении последовательности этапов процесса анализа системы управления предприятием бытового обслуживания.

Результаты. В ходе исследования разработана методика проведения анализа системы управления предприятием бытового обслуживания, оценена их значимость и необходимость в деятельности компаний.

Научная новизна. Разработана схема проведения анализа системы управления предприятием бытового обслуживания, выявлены ключевые этапы и установлено взаимозависимость связей элементов. Обоснована значимость этапов для компании.

Практическая значимость. В результате проведенного исследования представлена схематичная интерпретация процесса анализа системы управления предприятием бытового обслуживания.

Ключевые слова: *система управления, анализ, управление предприятием бытового обслуживания, этапы проведения анализа.*

METHODICAL BASES OF MANAGEMENT CONSUMER SERVICES ANALYSIS

KUDLAY V.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. A method for analyzing the management of consumer services, determine their sequence content and relevance.

Methods. The method used for classification and logical-theoretical generalization in the design stages of the analysis control system, the method of synthesis and analysis, morphological analysis method to determine the sequence of stages of the analysis system of consumer services.

Results. The study developed a method of analyzing the system of consumer services, assessed their importance and necessity of the companies.

Scientific novelty. The scheme of the analysis system of consumer services, identified key steps and elements inserted interdependent relationships. Proved the importance of the stages for companies.

The practical significance. As a result of the research presented schematic interpretation process analysis system of consumer services.

Keywords: *control system analysis, management of consumer services, the stages of the analysis.*

УДК: 339.96

ІВАНЧЕНКО Н.О., АНДРЕЄВА Т.М.

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ

Мета. Дослідження можливостей розширення торговельно-економічного співробітництва за допомогою створення євро регіонів, визначення переваг та недоліків створення транскордонного співробітництва

Методика. Огляд переваг та недоліків створення ТКС. Аналіз євро регіонів за участю України

Результати. Розглянуті перспективи ТКС України. Дослідження дозволяє стверджувати, що створення євро регіонів сприятиме розширенню взаємовигідного торговельно-економічного співробітництва

Наукова новизна. Стаття присвячена визначенню перспектив транскордонного співробітництва, розглянуті методи покращення економічної діяльності та просування позитивного іміджу України

Практична значимість. Практична значимість дослідження полягає у тому, що створення євро регіонів за участю України дасть змогу областям самостійно